

Boereoorlogstories 2. 32 verhale oor die oorlog van 1899–1902.

Jeanette Ferreira (samesteller). Kaapstad: Tafelberg, 2012. 260 pp.

ISBN: 978-0-624-05433-7.

DOI: <http://dx.doi.org/10.4314/tvl.v50i1.29>

So suksesvol was Jeanette Ferreira se eerste versameling *Boereoorlogstories* dat sy gevra is om 'n tweede bundel kortverhale oor die Anglo-Boereoorlog saam te stel. Dit is dus eerstens 'n vervolg op die eerste bundel wat in 1998 uitgegee is vir die honderdjarige herdenking van die oorlog en wat intussen reeds verskeie herdrukke beleef het.

Bekende en effe minder bekende kortverhaalskrywers is hier aan die woord. Verhale van bekende skrywers so uiteenlopend soos Franci Greyling en Maretha Maartens is opgeneem. Twee van die skrywers is al oorlede en twee verhale het voorheen in die vrouetydskrif *Sarie* verskyn. Verskeie verhale is op historiese bronne gebaseer. Die omslagontwerp is paslik versier met foto's uit die versameling van die Oorlogsmuseum in Bloemfontein. Prof. Fransjohan Pretorius van die Departement Historiese en Erfenisstudies van die Universiteit van Pretoria het die historiese korrektheid van die verhale gekontroleer om seker te maak dat die historiese fiksie in 'n waarheidsgetroue en geloofbare milieu geplaas is.

Volgens Exclusive Books se webwerf vind die leser hier egter “'n wyer spektrum met 'n skerper blik op verraad” deurdadig die joiner en die hensopper se verhale ook weergegee word. Daar is ook sprake van meer simpatie vir die ander kant en 'n Engelse soldaat word selfs in 'n verhaal “'n goeie man” genoem. Humor te midde van die lyding bly soms ook nie uit nie.

Soms was die hoofkarakter nie eens so dapper nie soos in “Belydenis van 'n gesneuwelde” deur Elsa van Zyl-Smit. Die verraaier of joiner word in vele verhale genoem onder

andere in “Die groot gemis” deur Dolf van Coller waarin gewys word hoe haat teen 'n verraaier 'n persoon kan verander en tot waansin dryf.

Wreedheid, lyding, rou en haat staan voorop in baie verhale. Die eerste verhaal, “Abraham” deur Marie Schoeman, vertel van die skreiende wreedheid van die oorlog wanneer 'n vader genaamd Abraham die dood van sy seun beleef. Anders as in die geval van sy Bybelse naamgenoot word sy seun nie op die laaste oomblik gered nie, maar wel wreed vermoor. “Die doodswaak” (Nic Tredoux) beskryf die slim plan waarmee vrouens en kinders ontsnap maar ook hul eie huis en werf op die plaas Goedgezind vernietig sodat dit nie as die Kakies se hoofkwartier gebruik kan word nie. “Die engelsman se graf” (Franci Greyling) vertel van 'n ma se rou en die verhaal is ook een van dié waarin simpatie vir die ander kant deurskemer.

Die stem van die kind in die Anglo-Boereoorlog word ook in enkele verhale in die bundel gehoor, byvoorbeeld in “Die planke” van Fransjohan Pretorius en in “Oorlog se honde” (Gerda Taljaard). Ook Margaret Bakkes vertel in die verhaal “Lag” van die ou vrou wat nooit kon lag nie as gevolg van die dinge wat met haar as 'n negejarige gebeur het. Onskuldige kinderstemme word gehoor in Kerneels Breytenbach se “Houtman se storie” en in “Die doop” (Douwleen Bredenhann). In Connie Luyt se “'n Jong vrou en 'n wa” wil die jongste Debora “wegkom van haar oma se seer oë” en sy maak die ontploffing van 'n Engelse ammunisiewa mee. Ook die verskroeiende aarde-beleid word beskryf deur 'n sensitiewe dogtertjie, Susara. Die sustertjies ervaar die verbranding van hul plaashuis in die mooi-geskrewe verhaal “Junie, 1901” (Jacquiline Schmahl): “Toe die vlamme gulsig aan die waenhuis en opstal begin lek, druk Susara haar sussie styf teen haar vas en sluit haar oë” (207).

Die lyding en pyn van die vrouens word

ook in heelwat verhale byvoorbeeld in “Lag” (Magaret Bakkes), “Die engelsman se graf” (Franci Greyling), “Die vrou op die strand” (Irma Joubert), “Die tweeling” (Clive Algar) en ander belig. In beide “Die engelsman se graf” en in “Die vrou op die strand” word vertel van ’n moeder se intense smart na die dood van haar kind. Romanse was daar darem ook soos byvoorbeeld in “Die bannelinge” deur Solet Scheeres waar die liefde nie die oorlogsomstandighede kon oorkom nie. Daarteenoor staan die mooie liefde tussen die Franse verpleegster, suster Louise Duval, en die gewonde Ben Reitz in “Een van daardie wonderlike Afrikanagte” (Jeanette Ferreira) waar romanse selfs die moeilikste omstandighede mooi maak.

Die destydse taalgebruik word deur verskeie skrywers aangedurf. In ’n paar gevalle, byvoorbeeld in “Lag” deur Magaret Bakkes en in “Die goewerneur-generaal van St Helena” deur Jan Horn word briewe uit die tydperk aangehaal. Sommige verhale word na die tyd vertel soos onder andere “Lag” (Margaret Bakkes) en “Oorlog se honde” (Gerda Taljaard).

Behalwe vir die kultuur-historiese waarde van hierdie bundel het ons benewens lekkerlees verhale ook verhale wat die leser kan skok, ontroer en in sekere gevalle diep kan laat nadink.

Die samesteller noem in haar voorwoord dat lesers wêreldwyd deesdae al hoe meer bekoring en betekenis in historiese fiksie vind. En dit is waarskynlik ook hierom dat die nuwe bundel gewild behoort te wees. Die tweede bundel met soveel nuwe verhale bring ook verder iets nuuts in die besprekings en geskifte oor die Anglo-Boereoorlog. Dit is verblydend dat Jeanette Ferreira vir hierdie groot taak kans gesien het en dit boonop so goed kon afhandel.

Susanne Harper

HarperSM@tut.ac.za

Tshwane Universiteit vir Tegnologie (TUT)
Pretoria